

Otevírám dveře a překračuji práh...

OKTÁVA A se loučí a poroučí

2010

OKTÁVA

KLAUZURNÍ PRÁCE

Anežka Kazíková

Never more

*„Seděl jsem za stolem a básně čet, rádio hrálo,
v tom slyším t'ukání na parapet...“*

J. Nohavica

„Tak tiché, že se mi možná jen zdálo.“

„Tak nějak to bylo.“

„Ano. Jen to nebyl za oknem havran. Ale d'ábla nevyklučuju.“

„Ještě víno?“

Září. Poslední střípky léta.

Hlava ještě stále zaplněná myšlenkami na volnost prázdnin.

Venku slyšíme dětské hlasy.

Pořád trochu letní dětské hlásky.

V rohu potemnělé místnosti sedí postava.

Něco čte.

Hraje hudba.

Postava je sama.

Venkovní lampy: jedna po druhé se rozsvěcí. Světlo se pomalu a líně line do našeho pokoje.

Postava – žena náhle zavře oči.

Něco si přeje.

Je to bruneta. Nebo černovláska. Nebo zrzka. Cokoliv. Jen ne blondýna. To se k ní nehodí.

Nevíme, kolik jí je let. Snad dvacet. Třicet. Čtyřicet. Možná víc. Míň ne.

A něco si velmi usilovně přeje. Tak moc, až to skoro slyšíme. Téměř. Ale ne.

Ticho. Náhle je ticho.

Dětské hlasy utichly.

Žena se rozhlédne.

Něco zaslechla. V tichu.

Z okna.

Šla k němu.

„Božínku, co ty tady vyvádíš?“

Dívala se na něj a on se díval na ni.

Dlouho.

„Tak pojd’.“

Pomohla mu prolézt oknem dovnitř, ačkoliv by to jistě zvládl sám.

Nevadilo mu to.

„Od doby, kdy přišel, děly se se mnou zvláštní věci. Změnila jsem se. Vzrostlo mi sebevědomí. Protože jsem to viděla na něm.

Už jen to, jak přišel. Zaklepal, vlezl oknem a začal se mnou bydlet. Kde tohle viděl? Jistě, může se tvářit, že je to normální, ale takhle to ve světě přece nechodí.“

Rychle se spolu sžili. Rozuměli si. Doplnovali se. Naučila se od něj prosadit. V práci, v životě, v soukromí. Po tolika letech hledání našla své místo. Mezi přáteli.

A taky si to více užívala.

Díky němu.

S ním.

„Hlavně my dva bychom se bez něj asi nikdy nepotkali.“

„No to především.“

A pak odešel jednoho dne právě tak, jak přišel.

Seděl u okna a čekal.

A ona pochopila.

A tak, jak kdysi ono okno otvírala neznámému návštěvníkovi, dnes pouštěla přítele.

Odešel.

„Víš, někdy mi strašně chybí.“

„Popletko, vždyť ti můžeme najít jiného.“

„Žádný jiný nebude takový jako on.“

„Neplakej. Budu žárlit.“

„Však já nepláču.“

Září. Poslední střípek léta.

Splněná přání, dětské hlasy, náhlé ticho.

Jen někde visí smutný plakát s jeho fotkou.

„Hledá se kocourek...“

Jan Sedláček
Anděl

*„Seděl jsem za stolem a básně čet, rádio hrálo,
v tom slyším t'ukání na parapet...“*

J. Nohavica

Seděl jsem za stolem a básně čet, rádio hrálo, v tom slyším t'ukání na parapet. Zvedl jsem se od stolu. Poslední přečtený verš ještě stále povíval mou duší, zatímco jsem se malátně blížil k otevřenému oknu, jehož doširoka rozevřené okenice vzdáleně připomínaly širokou náruč milující matky. „Kdo mě to ke všem čertům zase co chce?“ zeptal jsem se nabroušeně, tak, jak to umí jen lidé mého věku, kteří už toho mnoho zažili a rozhodně mají nárok na chvíli zaslouženého klidu. Žádná odpověď. V krku jsem měl sucho. „To si snad ze mě někdo tropí fórky, par diable!“ zaláteřil jsem. Pod oknem se cosi pohnulo. Naklonil jsem své stařecké tělo dopředu, jak jen mi to dovozovala má bolavá záda, a ostrý okraj plechového parapetu. Úlekem jsem se rychle vzpřímil, až mi zakřupal v kříži, proběhl jsem úzkou chodbou spojující obytnou část mého příbytku s chlévem, po dlouhá léta používaným spíš jako sklad nepotřebného harampádí, než jako příbytek pro domácí zvěř, která by beztak všechna posla vedrem a žízni, a vykročil jsem do polední výhně pouště Sierra Madre, kde se pod okny mé rozervané chýše choulila otrhaná bytost, ne nepodobná andělu z vitráže barokního kostela v Rio Pecos, snad jen o něco zaprášenější, pomuchlanější a vychrtlejší.

Dotkl jsem se jí konečky zvrásněných prstů. Obrátila na mě své pohaslé oči. Zdálo se, jako by křičely: „Agua! Agua!“ Pochopil jsem. Proběhl jsem těžkými vraty chléva a vrátil se s velkým oprýskaným smaltovým kýblem. Z nádrže jsem nabral vodu a dal jsem jí pít. Vděčně na mě pohlédla a dala se do pití. „Pij pomalu, jinak si ublížíš.“ radil jsem, ale nebrala na mě ohled. Během několika minut vypila celý kýbl. „Ty máš teda apetýt, par diable!“ řekl jsem. „Tak snad aby sis šla odpočinout,“ vzal jsem ji opatrně do náruče (byla lehčí než měsíční svit), zanesl do své komůrky a uložil do postele plné špinavých prostěradel. „No, není to žádná sláva, ale co bys chtěla od starýho blázna uprostřed pouště?“ Neřekla nic, jen se na mě soucitně podívala, zavřela zaprášená víčka a usnula.

Spala den, dva, tři... Spala týden... Spala měsíc, dva. Když spala už sedmý měsíc, začal jsem se pomalu ohlížet po lopatě a vhodném místě pro hrob. Předčasně. Přesně po sedmi měsících, sedmi dnech, sedmi hodinách a sedmi minutách otevřela oči, protáhla se, jak dlouhá tak široká, zaklepala křídly o pelest postele a pohlédla na mě. Z jejího pohledu mi bylo vše jasné. Rozdělal jsem oheň v kamnech, z chléva vytáhl malou plechovou vanu, používanou nejvýše dvakrát do roka, a připravil jsem jí takovou lázeň, za jakou by se nemusel stydět ani prezident Ramiréz, ani bůh, ani ďábel (jestli je mezi nimi vůbec nějaký rozdíl). Chtěl jsem jí nabídnout, že odejdu ven, aby se mohla svléknout. Podívala se na mě. Je nahá, vždycky byla nahá...

Koupele jí zřejmě, spolu s vydatným spánkem, udělala dobře. Když se vy-

nořila z vody, její tělo jen zářilo. Byla krásná. Nadoblačně krásná. Snad jen křídla měla trochu zplihlá, což se ovšem rozumí u anděla, který právě vylezl z lázně. Postavil jsem na plotnu pánev s trochou červených fazolí a sušených krabích tyčinek, jež se dají v Rio Pecos sehnat po čtyřech pesos za kilo. „Ty máš teda apetýt, par diable!“ neodpustil jsem si poznámku, když celou pánev fazolí slupla jakoby nic. Po jídle složila své průsvitné tělo do sítě na zápraží. Já jsem se posadil do křesla stojícího opodál, zapálil jsem si dýmku a sledoval anděla upřeným pohledem až do večera.

Večer promluvila. Nebo se mi aspoň zdálo, že mluví, ačkoliv to byl možná jen její pohled, její oči, možná její vůně, připomínající vůni větru nepřeborných dálek, její krása, její měsíční podstata, která promlouvala. Chodila po dvoře zaneseném staletou vrstvou písku a vesmírného prachu a zpívala píseň svého neštěstí, obraze jíc přitom zrak k měsíci, hvězdám i k dálavám nekonečného vesmíru. Pochopil jsem. Nepatří sem, nepatří do tohoto světa, nikdy sem nepatřila... Zpívala dlouho do noci. Ne všechno z toho, o čem zpívala, jsem pochopil, ne všechno si dodnes pamatuji, ale vím, že to byl ten nejkrásnější zpěv, jaký jsem kdy slyšel. Byl to zpěv beze slov.

Ráno jsem se probudil brzy. Seděl jsem v křesle, celý rozlámaný a zkroucený, v hlavě mi hučelo jak v úle a byla mi zima. Stačil mi jediný pohled na dvůr, a všechny zážitky minulé noci mi v hlavě rozehrály divokou hru světla a stínů. Bylo mi vše jasné. Je pryč. Už nikdy se nevrátí.

Od té doby sedávám každý večer na verandě, prohlížím si oblohu plnou hvězdné záře a jako starý blázen čekám na nespílitelné. Čekám, že se jednou vrátí.

Bára Kachlíková

Jsem v áčku (*Hrdina ve třech obrazech*)

A tak se potkali poprvé. Ona byla ještě malá holčička. Na hlavě měla dva tenoučké copánky svázané světle modrými mašličkami. Usmívala se od ucha k uchu a očima pátrala po někom známém.

On stál poblíž vchodu s několika kamarády. Ačkoliv poslouchal, co mu kluci říkali, po očku se rozhlížel, hledaje nové tváře.

Byl to první den školy. Rodiče nervózně postávali opodál a netrpělivě očekávali příchod učitelky. Přece jen, pracovní povinnosti jim nedovolily náležitě si tento okamžik užít. Po chvilce se dveře školní budovy konečně otevřely a vyšly dvě ženy středních let. Vypadaly mile. Každá postupně přečetla seznam svých žáků a nezbedné děti kolem ní vytvořily hlouček. Poslední zamávání rodičům, nějaká ta pusa na tvář, na čelo a zmizely v útrobách školy.

Holčička s modrými mašličkami zůstala sama. I přes to, že kolem sebe měla několik dívek, které již vesele klevetily, mlčela a k žádné z nich se nehlásila.

Díval se na ni. Stála tam tak samotinká. Bylo mu jí líto. Chvilí váhal, zdali se mu kamarádi budou smát, když ji osloví, ale po krátkém uvažování přišel na to, že je mu to vlastně úplně jedno. S několika málo slovy se od nich oddělil a vydal se směrem k ní.

Jejich drobné oči se na okamžik sešly. Dívka jakoby automaticky uhnula pohledem.

„Ahoj!“ oslovil ji opatrně. Jeho tón byl hřejivý a barva hlasu sametová.

„Čau...“ odpověděla nesměle a ruce si strčila do kapes.

„Kam budeš chodit, do áčka nebo do béčka?“ zeptal se již uvolněně a začal si pohrávat s popruhem od batohu.

„Do béčka,“ promluvila a poprvé se na něj vcelku srdečně usmála.

„Hmm, to je blbý, já jsem v béčku.“ Mlčeli a dívali se jeden na druhého. Mohli být kamarádi, ale školní zdi je rozdělily, a tak k sobě nenašli cestu. Každý den celých devět let po sobě koukali, čím starší byli, tím více byl ten pohled osobní, věnovaný jenom tomu druhému a nikomu jinému. Zed', která však stála mezi třídami, stála však i mezi nimi. Za celou dobu si neřekli nic víc než ahoj.

A tak se potkali podruhé. Bylo to již dlouho, co se viděli naposled, ale i přes to ji hned poznal. Shodou okolností to bylo kvůli bleděmodré stuze, kterou měla vetkanou ve vlasech. Vzpomněl si na to, když ji viděl poprvé. Už tehdy byla moc krásná.

Podívala se jeho směrem. Byl to opravdu on? Váhala jen chvíli. I po těch patnácti, dvaceti letech jej dokázala poznat. Připadala si trochu nepatřičně. Stála tady na radnici ve svatebních šatech, čekajíc na svého nástávajícího, a při tom jí hlavu plnily myšlenky na jiného muže. Usmála se na něj a lehce mu pokynula. Čekala, že přijde za ní.

Prohlížel si ji od hlavy až k patě. Šaty jí padly jako ulité. Přemýšlel, jestli jí má pozdravit. Podíval se na hodinky. Za deset minut dvanáct.

Jeho žena tu bude co nevidět. Poslední hodinka jejich společného života. Povzdechl si. Napadlo ho, jaké by to bylo, kdyby si vzal ji, tu s modrou mašlí ve vlasech. Svět jakoby na chvíli zrůžověl. Bohužel jen na chvíli. Výhled na nevěstu mu zahradila jeho vlastní žena. Unaveně se na ni podíval a vstal. Svatební síň byla naproti.

Naposledy se po něm podívala. Líbil se jí. Moc se jí líbil. Najednou nechápala, proč spolu nikdy nemluvili. Už chtěla vyrazit a něco mu říct, když se vedle něho objevila ta žena. Byla hezká, ale vypadala nasupeně. Couvla. Nemusela dlouho přemýšlet, aby zjistila, proč tu jsou. V duchu se sarkasticky zasmála. Věnovala mu omluvný pohled a otočila se k odchodu, čas obřadu se blížil.

Díval se, jak ladnými kroky odcházela. Jako první den ve škole, on byl v áčku, ona v béčku. Opět pocítil přítomnost té neviditelné zdi.

A jak se potkali potřetí, jestli se tomu ovšem dá říkat setkání. Seděl na vypořtovaném křesle přikrytý teplou huňatou dekou. Jeho křeslo stálo u okna.

Aspoň mohl pozorovat, co se děje venku. Poslední dobou mu nezbývalo už nic jiného. Jen padání listů a přijíždění a odjíždění aut.

Přivezli ji odpoledne. Nevěděla, co od toho má čekat. Byla zmatená a bála se. Urputně si snažila vzpomenout, proč sem jede, proč ji sem vezou. Marně. Poddala se dennímu snění. Nemocniční zřízenec je nechal v nějaké místnosti. Rozhlédla se kolem sebe. Bylo tu několik dalších lidí. Nikoho neznala. Ale kdo ví, problesklo jí hlavou, nepoznává přece ani vlastní rodinu. Smutný fakt ji opustil stejně rychle, jako přišel. A zase jenom ta zvláštní mlha.

Podíval se, koho přivezli. Žena. Byla stará. Možná se mu to jen zdálo. Znal ji? Nevěděl. Byla mu povědomá? Taky nevěděl. I když... Najednou se mu před očima začalo rozjasňovat. Přitáhl si své křeslo blíž k ní. Byla zmatená. Nechtěl, aby byla sama. Rozhlédl se po kamarádech. Snad jim nebude vadit, že ji oslovil. S úsměvem tu myšlenku zahnal. Vždyť jsou to kamarádi.

„Ahoj,“ oslovil ji nesměle. V jeho hlase se odrážela opatrnost, avšak působil klidně.

„Čau,“ podívala se na něj a uhnula pohledem. Ruce jí sklouzly do klína. Na chvíli se rozhostilo ticho.

„Kam budeš chodit? Do áčka nebo do béčka?“ Ani nevěděl, proč se na to ptá, vyklouzlo mu to z úst se zvláštní samozřejmostí.

„Do béčka,“ odpověděla trochu smutně a dlouze se na něj podívala.

„Hmm... to je blbý,“ řekl. „Já jsem v áčku.“

Nastalo ticho. Chvíli se na sebe dívali.

Potom se opět otočil k oknu a počal pozorovat padající listy.

Kristýna Drápalová

Ta krásná dívka... (*Hrdina ve třech obrazech*)

Eugéne Delacroix: Svoboda vede lid

Vřava. Hluk. Prach. Dusný, nedýchatelný vzduch zalepuje plíce, jistojistě na nich nechává lepkavý, octový povlak z jemňoučkého, zvířeného písku. A toho lidu všude kolem: Ženy i muži, věkem sešlí starci i zatím docela křehcí mladí. Dokonce snad děti! Těkavý pohyb, nepřehledná změt', rychlost, zběsilost. „Stačí, už bylo dost!“ Chce se mi křičet. „Zastavte se!“ Ne, i kdybych vydala hlásku, byl by bez naděje utopen v moři nadšených výkřiků. To svoboda prý vede lid. Svoboda čistá, bělostná, neposkvrněná a autentická. S obličejem líbezným, výrazem dravým. Ano, to prý kvůli ní celé to hemžení, ten boj, ta krev. Prý její vláda je cílem lidských dějin. Každý po ní touží, po jejím pružném, měkkém těle. Oči a srdce a ruce k ní obracíme. A jí, jak té plane zrak! Taková síla! Ale – co se to mihlo její tváří? Snad pochybnost? Bála se ta krásná dívka o svoji krásu?

Vřava. Hluk. Dusný, nedýchatelný vzduch zalepuje plíce. A torzo lidu všude kolem! Těkavý pohyb, nepřehledná změt', rychlost. Zběsilost. Vše zno-

vu. Ještě jednou, ještě rychleji, bez přestání, bez vteřinky odpočinku, bez spočinutí. To prý jsou svobodní.

Však málokdo kdy spatřil svobodu, čistou, bělostnou, s planoucím zrakem. Tu krásnou dívku, co se bála o svoji krásu. Nikdo z nás se k ní chovat neumí. Stačí nám, že ji máme. Smíme žmoulat ušmudlaný útržek jejího kdysi zářivého neposkvrněného oděvu. Ta krásná dívka pozbyla šat i krásu. V rohu pláče. Dílo prý je dokonáno, říkají mocní moudří tohoto světa, svobodní jste. Tak tak. Vždyť co nám brání. Všechno bychom mohli mít, stačí ruku natáhnout.

Velký inkvizitor naší doby tetelil by se spokojeností.

Edvard Munch: Zimní krajina

Pod nohama mi křupe celý svět. Křehoučká stébla vysoké luční trávy už pár měsíců vleže odpočívají pod pokrývkou milovaných vloček. Zadupávám je svými kroky – první, druhý. Zůstávají za mnou rozmoklé šlépěje. Taje.

Svítlí zimní slunce a oblaka barví svět lehce do šediva. Ale vzduch je průzračný jako voda ve studánce pod jeřábem. Na protější stráni se skví zbytky čistoty, koncentrované do bělostného sněhu.

Sama. „Moje duše, široká stepi, máš na kahánku“. Od hluku města mě dělí snad desetitisíce kilometrů. I od tepajících srdcí všech bližních. Takhle můžu to svoje lépe slyšet.

„Jestli jde v oceánu smutku šlapat voda,“ prý. Nevím. Zatím jsem se netopila. A má-li tohle celé smysl... Podvědomé, vlezlé a vtíravé tušení: Nemá. Nemá, nemá, nemá?

I přes beznadějnou absurditu nám však zůstává možnost si smysl opět stvořit. Se zuby pevně zařatými do dásní. Moudří to říkají. Já nevím. Ale nejspíš nelze jinak.

Svět vyvedený v odstínech bílé, šedé a zmáčené hnědé. Melancholie je důchatelná ve vzduchu, stoupá ze země a snáší se k nizoučkému nebi. Pomalu, níže.

Ale už brzy, brzy nebude chladno. Řezavý mráz přestane objímat bedra a líbat zkřehlá kolena. Ne, ne. Brzoučko. Vyraší zeleno zelené jarní lístečky a já se budu moci zalykat tichou radostí, Jen ještě chvílku počkat.

Josef Čapek: Náves

Dneska ráno mě babička vzbudila docela brzo, abych jí došla k Němečkům do krámu pro pivo. Byla jsem vlastně ráda, protože sluníčko mě vzbudilo už předňáhou chvílkou, jenže nikde jinde se nedá ráno tak pěkně lenořit a povalovat jako u babičky. Má velký péřový duchny, v kterých se jeden dočista ztratí. A to je maminka před lety vzala a z každý jedeny babiččiny duchny, co dostala do výbavy, ušila dvě takovýhle. Sice mi už trochu bylo vedro, jenže se vstáváním a voblíkáním končí ten slastnej pocit letního nicnedělání v pohádkovejch duchnách, tak bych se k tomu sama bývala nedovedla donutit. Moc se mi líbilo jít pro pivo. Na návsi nikdo nebyl. Vládlo úplný ticho a klid a teplo a sluníčko. V háčkovaný tašce, co mi babička dala s tím, že ta její stará kostkovaná se nehodí (asi proto, že jsem mladá a mám dlouhý vlasy a nejmodernější

kalhoty), cinkaly prázdný láhve a nemohla jsem s ní moc máchat. A celý to bylo takový normální a prostý a správný. Jít ráno pro pivo a pro housky, protože na vesnici krámy zavíraj děsně brzo.

Dominik Andreska

Den jako každý jiný (*Hrdina ve třech obrazech*)

Ráno vstal se svítáním. Vždycky tak vstával, nepotřeboval budík. Odpotácel se do koupelny. Otočil kohoutkem a pustil si do obličejů proud vařící vody. Promnul si oči. Rozhodl se oholit a řízl se při tom. Odešel do kuchyně a postavil se k otlučenému plynovému sporáku. Otočil knoflíkem a začal hledat sirky. Za sporákem našel zapadlou krabičku. Vytáhl sirku. Předposlední. Škrtl a postavil na kafe. Z botníku vytáhl zbytek včerejší vánočky. Nasnídal se a oblékl. Nemohl najít pravou ponožku, jenom samé levé. Den jako každý jiný.

Nakonec šel do práce naboso.

Na zastávku přišel pozdě. Autobus dobíhal. Řidič mu držel otevřené dveře. Těsně než naskočil, řidič dveře zavřel a skřípl mu přitom nos. Den jako každý jiný.

Do práce přišel pozdě. Zpytavým pípnutím mu to oznámily píchačky u vchodu. Muž to ignoroval. Nahore v kanceláři vytáhl ze šuplíku stoh papírů, nepřítomně je pročítal a tu a tam si udělal poznámku na papír s oficiální hlavičkou. Nesoustředil se. Došel si pro kafe. Když se vrátil, čekal na něj v jeho židli drahý oblek s profesionálním úsměvem. Podívej, řekl Oblek, vím, že to máš těžké, ale tohle je trochu moc. Jsi jeden z našich nejlepších pracovníků. Práce, kterou děláš, je moc důležitá. Nemůžeme si dovolit tě ztratit. Ale máš dva pozdní příchody za posledních čtrnáct dnů. A nemáš ponožky. Víš, máš naši plnou podporu. Ale tyhle drobnosti, tohle všechno negativně ovlivňuje pracovní nasazení tvých spolupracovníků. Jak se na to mohou koukat, ukázal Oblek po stísněné a zatuchlé místnosti, kde kromě nich dvou nikdo nebyl. Musíme s tím něco udělat, pokračoval. Musíš si uvědomit, že nikdo není nepostradatelný. Oblek se podíval na hodinky. Takže se sebou koukej něco udělat, ano? Muž ho dál ignoroval. Den jako každý jiný.

Oblek odešel. Muž se vrátil ke své práci. Nekoukal se z okna ani skrz otevřené dveře. Vyplňoval papír s oficiální hlavičkou. Pak si došel na oběd. Oběd byl hnusný. Vrátil se do kanceláře a sbalil věci. Papír s oficiální hlavičkou před odchodem snědl. Den jako každý jiný.

Domů se vydal pěšky. Sněžilo. Na zamrzlých loužích bruslily děti. Muži padl do oka chlapec v umoloušané pěřové bundě. Házet ostatním dětem sníh za krk a metal sněhové koule po kolemjdoucích. Muži nevěnoval pozornost. Když chlapce omrzela hra s dětmi, odbruslil před blízkou samoobsluhou. Trousícím se důchodkyním začal vyrážet síťovky z rukou. Dvoranou se rozlehl jekot. Chlapec se smál. Babky se shlukly a začaly po chlapci metat konzervy s kočičím žrádlem. Jedna ho zasáhla do hlavy. Chlapec padl na zem a

babky se na něj vrhly jako vlci. Muž se protlačil davem a kráčel domů. Den jako každý jiný.

Doma si sundal bundu a boty. Došel do kuchyně. Otočil knoflíkem sporáku a vytáhl z krabičky poslední sirku. Plyn syčel a prskal. Muž fascinovaně pozoroval sirku. Poslední sirku z krabičky. Zápach plynu byl už skoro nesnesitelný. Muž se dnes prvně usmál. Den jako každý jiný.

Škrtl.

MATURITNÍ PÍSEMKY

Jan Ječmen

Poznej sám sebe (1. Putování za grálem)

Naposledy se ohlédl. Spatřil své rodiče, jak s jeho nejlepším přítelem stojí okolo totemu uprostřed osady. Přišli, aby ho vyprovodili, aby ho ujistili o své náklonnosti, aby ho povzbudili před těžkou zkouškou. Nevadil jim déšť, který ve studených řetězcích bičoval střechy okolních chýší, rozbahňoval ulice a během několika málo chvil promáčel člověka až na kůži. Museli ho ujistit, že jim na něm záleží. Přece jenom bylo možné, že neuspěje. Na to však nechtěli ani pomyslet. Ještě jednou se podíval všem přímo do očí. Pak se sebevědomě usmál a odhodil si z čela pramen černých vlasů.

Věřil, že byl připraven dobře. Věděl přesně o svých možnostech a dokázal si zachovat chladnou hlavu. Také ovšem věděl, že jediná chyba se mu může stát osudnou. Zaváhání, byť jen na zlomek sekundy, ho mohlo stát život. Zdráhal si ale i jenom připustit možnost prohry. Zkoušku dospělosti u jeho lidu přežívali pouze ti nejsilnější. Bylo to nutné opatření pro zachování rodu v nepříznivých podmínkách zdejšího podnebí.

Miloval déšť. Poklusem se vydal na cestu a užíval si jej plnými doušky, dokud se neponořil do bludiště stromů okolních lesů. V duchu si zopakoval, co mu toho dne ráno řekl jeho učitel:

„Už jsi na tomto světě spatřil patnáct zim. Přišel čas tvého testu. Vydáš se do Divočiny a nevrážíš se dřív, než skoliš vlastníma rukama divokou šelmu. Jdi! Poznej, kdo jsi. Zapomeň na všechno a rozplyň se v Matce Přírodě, v zemi, ve vodě, ve stromech, ve vzduchu. Uslyšíš, jak dýchá, jak se hýbe, jak tebe na tebe promlouvá. Staň se její součástí, překonej svůj strach, překroč svůj vlastní stín! A pokud se osvědčíš, ona ti ukáže, kdo jsi. Jdi! Ať tě provázejí duchové tvých předků!“

Běžel. Mysl dokonale vyčištěnou, tělo naprosto poslušné. Cítil každý svůj

sval, všechny nerovnosti pod nohama, sebemenší poryv větru. Stal se Lovcem. Slyšel, jak ostrý hrot jeho oštěpu při každém doskoku prořzl vzduch. Cítil svoje okolí, dýchal s ním, všímal si nepatrných detailů. Kdyby mu teď někdo pohlédl do očí, těžko by vydržel nesklopit zrak. Jeho oči byly totiž jako oči zvířete, roztažené zorničky podivně zářící. Běžel rychle. Přeskakoval překážky, bez obtíží šplhal do svahu. Dopadal pružně a neslyšně a ladně se proplétal houštinami, vstříc svému osudu.

Celý jeho život zatím směřoval k tomuto okamžiku. Hodiny a hodiny strávil nelitostným výcvikem, při kterém mu nebyla dopřána chvilka odpočinku. Díky tomu byl zvyklý snášet bolest, byl vytrvalý a téměř neúnavný. Hluboko v něm zakořenila buldočí vůle nikdy se nevzdat. Pamatoval na vrstevníky, kteří nevydrželi, i na ty, kteří se z prvního lovu nevrátili. Ale o to víc toužil uspět. Přežíval ten, kdo se přizpůsobil.

Běžel, ale nevěděl kam. Jeho nohy ho samy nesly směrem, který mu radila Příroda. K večeru už byl hluboko v džungli. Slunce, které teprve nedávno vykouklo skrz mraky, rychle zapadalo. Ale jeho oči se vyrovnaly s šerem. Obloha se vyjasnila a měsíc ozářil tmou lesa, a v něm také postavu osamělého lovce. Ten náhle strnul. Nebyl sám, kdo se vydal v tuto noc na lov. Neobyčejně vyostřenými smysly určil polohu tygra asi sto kroků vepředu. Ihned věděl, že šelma už ho také zpozorovala. Přikrčil se a čekal. Pruhované tělo ohromné kočky se opatrně plížilo vpřed. Pak se jejich oči setkaly a obě těla se napjala. Dva páry identických zornic se do sebe ponořily. V tom okamžiku člověk poprvé nepatrně uckl. Připadalo mu, že hledí do zrcadla. Zamrkal a opět získal rovnováhu.

Jakoby znal dopředu moment, kdy jeho soupeř vyrazí. Byl připraven. Věděl, že síla mu zde nepomůže. Musel se spolehnout na svou rychlost a reflexy. Čelisti tygra sklply v místě, kde ještě zlomek sekundy předtím byla jeho hlava. Bleskově se otočil a bodl, ale minul. Šelma znovu skočila. Tentokrát lovec vyrazil také dopředu. Těsně před srážkou se vrhl na zem a jako ve zpomaleném záběru viděl pruhované tělo letět nad sebou. Mohl teď ukončit boj, stačilo nastavit oštěp. Ale on se musel ještě jednou podívat do těch očí, co byly stejně jako jeho.

Postavil se a opatrně kroužil okolo. Mladý lovec se usmál. Právě našel odpověď na otázku, které ho trápila už od začátku střetu. Jsem šelma, pomyslel si, jsem zabiják. Ale jsem také něco víc. Jsem člověk, dospělý člen svého kmene, jsem přítel, jsem syn, jsem budoucnost svých předků, S tímto vědomím vyrazil k útoku. S lehkostí, o jaké se mu dosud mohlo jen zdát, udeřil. Mířil přesně, mezi dvě žebra, přímo na srdce. V jeho vlastní hrudi ho v ten okamžik bodlo, ale poté se mu celým tělem rozlil klid.

Uplynul týden ode dne, kdy jejich syn odešel do Divočiny. Rodiče už pomalu ztráceli naději. A pak, ráno osmého dne, se v paprscích slunce ukázala postava zahalená do tygří kůže.

Otec se usmál na svou ženu a rozzářil se pýchou.

Dominika Žáková

Váhur (1. Putování za grálem)

Onen poustevník žil vysoko ve skalách, mezi orly a jinými dravými ptáky. Když se Malchius drápal nahoru, přemýšlel, jestli Abba někdy opouští svůj skalní příbytek. Musel by mít snad křídla, pomyslel si skoro vztekle, protože kameny se pod ním začaly drolit, a tak postupoval opravdu jen po centimetrech.

„Abba, asi ve své moudrosti víš, proč přicházím. Přesto ti to toužím vypovědět sám.“ Pohlédl na poustevníka a ten mu jeho pohled opětoval. Byl však vyhaslý. Malchius se zachvěl, ale jen na okamžik.

„Abba,“ nadechl se, i přes své mládí mám mnoho zkušeností. Moji vrstevníci jsou mi vzdálení, jenom si užívají radovánek, nemám, o čem bych s nimi hovořil. Mé srdce je plné smutku, chtěl bych je naplnit. Toužím pro něco žít. Porad' mi, Abba!“ Malchius se rozohnil a všechny rozpaky z něj spadly. Přistoupil k poustevníkovi blíž a vyčkával na jeho radu. Ta dlouho nepřicházela. Z Malchia pomalu opadlo vzrušení a počal být netrpělivý. Vtom Abba tiše promluvil:

„Chápu tvoji touhu, Malchie. Je třeba ji nasměřovat na správný cíl. Měl bys hledat Váhur, když jej nalezneš, budeš ten nejšťastnější muž pod sluncem. Váhur je poklad ducha, málokdo jej nalezne. A teď už jdi. Jdi domů, nebo do světa, na tom nezáleží. Hledej Váhur ve svém srdci.“

Malchius ležel u potoka a naslouchal jeho klokotání. Náhle měl pocit, jako by voda zpívala: „Váhur, váhur, vá-á-á-hu-u-r,“ vyskočil. Ach, já ho musím najít. Musím!“ Zaslechl dusot kopyt. Asi padesát metrů od něj přeběhlo šest koní s vojáky v sedlech. Válka! Blesklo Malchiově hlavou. Přece se nám to neštěstí nevyhne.

Malchius žil v malé bohaté zemi, Thorii, která byla trnem v oku sousednímu Fonijsku. Fonijský král dlouho hledal záminku, aby mohl Thorii napadnout. Nyní to vypadalo, že ji našel. To je ono! Napadlo Malchia. Půjdu se statečně bit za svou vlast a třeba naleznu klíč k Váhuru.

Ve městě dostal zbroj a koně a připojil se k armádě. Panovala v ní skleslá nálada, vždyť jich bylo třikrát méně než Foničanů!

Malchius byl však pevně odhodlán a snažil se šířit svoje nadšení kolem sebe. Skutečně se mu podařilo alespoň to, že už nikdo z armády nezběhl.

Vřava byla nekonečná. Malchius se rozhlédl a s hrůzou zjistil, že Thorijců už zbylo jen pár desítek, zatímco Foničané přibírají posily. Zařval: „Ať žije naše slavná Thorie! Ať žije král!“ a sám se s novou vervou pustil do nejtěžšího boje a už na nic nemyslel.

Víčka měl těžká jako z olova, otevřel je jen vůlí. Bílé stěny ho zprvu oslily, potom však prohlédl a s úžasem shledal, že je v ošetřovně.

„Už je vzhůru! Uzdravuje se,“ zajíkl se vedle jeho hlavy jakýsi ženský hlas.

„Vznešený hrđino, sám král se každý den ptá po vašem zdraví.“

„Abba!“ vykřikl Malchius nedočkavě, sotva se vyškrábal nahoru. „Myslím, že jsem našel Váhur!“

„Nuže pověz, proč si to myslíš,“ povzdychl si Abba. To Malachia zarazilo.

„Statečně jsem se bil v boji a díky mně je Thorie zachráněna! Samotný král mi osobně přišel poděkovat. Takové štěstí jsem nikdy nezažil!“

Poustevník zavrtěl hlavou: „To není Váhur. Teď sis vydobyl lidskou slávu, možná ses i naučil zastat se slabšího. U cíle ale nejsi.“

Malchius sevřel rty a beze slova odešel. Trochu se hněval na poustevníka a trochu i na sebe.

Jak tak šel nevěda kam, pomyslel si, že už dlouho nebyl doma a hned se tam vypravil. Když po týdně putování spatřil ono známé údolíčko a v něm zasazenou rodnou chatrč, vše se v něm sevřelo podivným steskem.

„Malchie, jak rád tě vidím!“ zvolal jeho starší bratr Sinsach, který ho viděl přicházet po pěšině. Bratři se vroucně objali, vždyť se už neviděli řadu let. Sinsach byl ženat a žil se svou rodinou ve vzdálené zemi.

„Malchie, ani nevíš, jak se mi ulevilo, že jsi přišel. Mám obchodní cestu, a tak jsem se stavil u matky. Je ale vážně nemocná. Nevěděl jsem si rady. Zdržel jsem se tři dny, déle se však zdržet nemohu. Že se o ni postaráš,“ zaprosil. Malchia to dojalo, protože Sinsach jej dosud nikdy o nic nepožádal.

„Neměj strach, posloužím jí, jak nejlépe dovedu. Ale ty už jed', ať nezmeškáš obchody!“

Bratři se rozloučili a Malchius vešel k matce do ložnice. Byla ve tváři žlutá a scvrklá, ruce měla křečovitě sevřené a spala. Malchius málem vykřikl. Hónem vzpomínal na své dětství, aby pocítil k tomu tělu náklonnost. To se mu podařilo, protože měl na co vzpomínat. Co se s ním matka natrápila...

Asi po třech měsících seděl jednoho odpoledne Malchius venku na lavičce a přemýšlel. Už tu trávím takovou dobu a matka se neuzdravuje. Ta musí, chudák, trpět. Jak rád bych jí pomohl od bolesti.“

Zvedl se vítr a stromy šelestily: „Vááá-huur.“ Malchius si ťukl na čelo: „Zdá se, že jsem konečně našel klíč!“ a od té chvíle sloužil matce ještě obětavěji.

Uplynul další měsíc, matce se přihoršilo a nakonec zemřela. Malchioví však nebylo smutno, věděl, že pro ní už víc udělat nemohl a že zemřela šťastná.

Potřetí se škrábal do skal. Byl vyrovnaný a klidný!

„Drahý Abba, dalo mi to zabrat, ale nakonec jsem Váhur našel.“

„Mýlíš se. Malchie!“ Ta slova jej zmrazila.

„To, co jsi našel, je radost z oběti a sebeúcta. To je jistě velice chvályhodné a muž by se měl o to snažit celý život. Váhur to však není.“

Malchius zrudl vzteky: „Váhur! Co to vlastně je, ten tvůj Váhur! Nic, pouhý pojem, které sis vymyslel, abys měl stále navrch!“ Hlas mu přeskakoval vzrušením. „Ty tvoje rady si nech pro jiné bláznů, já už jsem z toho vyléčený.“

Dlouho šel, šel až do noci a sténal zármutkem. Bylo mu tak teskno! Měl pocit, že má v hlavě jakousi bublinu, ta se rozpínala a tlačila na lebku, až se

mu málem rozskočila hlava. Přišel do vesnice. Všude byl klid, jen na náměstí se ozýval smích z krčmy. Zamířil tam. Když otevřel dveře, měl pocit, že po něm lapají několikery ruce a táhnou ho dovnitř. Nevadilo mu to. Nechal si nalít tu nejsilnější kořalku, potom druhou, třetí, a pil a pil. A už o sobě nevěděl.

To ráno bylo nejhorší v jeho životě. Probudil se v hlučném průjezdu v mokřích pozvracených šatech. Kolemjdoucí ho opatrně překračovali s kapesníky u nosu a s opovržlivým pohledem. Bylo to příšerné!

Tentokrát Malachus poustevníka nepozdravil a počkal, až jej vyzve. Ten mu pokývl rukou a s úsměvem pravil: „Vítám tě, Malchie. Vypadá to, že ses přece úplně nevyléčil. To je tvoje štěstí.“

Malchius se rozplakal jako malý chlapec: „Odpusť, Abba. Moc jsem se proti tobě prohršil. Děkuju ti z celého srdce za tvé rady. Nejsou ale pro mě, já prostě nedokážu Váhur nalézt!“

Plakal dlouho. Když přestal, položil mu Abba ruku přátelsky na rameno.

„Nyní jsi našel Váhur. Ve své bídě, ve svém ponížení. Ve své nedostatečnosti a pokoře.“

Anna Marie Reichlová

Chirurg kovových srdcí

(4. „Cokoli, jen ne lhostejnost.“ – úryvek z Bulgakova)

Jeden krok... tik... druhý krok... tak... třetí krok...

Ozubená kolečka do sebe zapadají, jeden zub za druhým. Jako by byla odlišná jedno pro druhé, nerozlučný pár, navěky.

A to ho naplňovalo vzrušením a zároveň údivem. Vydržel by hodiny dívat se na hodiny... hodinky, orloje, astroláby a podobně. Pohroužen do rytmu tepu křehkého mechanismu, nevnímal nic, než pozvolný, ale zcela jistý pohyb ručiček. Byl to chirurg kovových srdcí, mistr mezi hodináři.

„Dědečku... dědečku?“ Dětský hlásek k němu pronikal jen postupně, jako z hluboké propasti.

„Dědečku, slíbil jsi, že půjdeme dnes na hřiště!“

Dítě téměř kňučelo, dost okázale dávalo najevo rozhořčení, které se nahromadilo během čekání v tom drobném tělíčku.

„A – ano... Jistě. Za chvíli.“

Vytržen ze svého vzdáleného světa skvělých chronometrů, hodinář jen stěží přivykal realitě, již byl nucen sdílet se svým vnoučetem. Pro něj se ta pravá skutečnost sestávala z otáčení a těkavých pohybů, které mu jediné přišly přirozené. Slova jako „běh času“ pro něj nabývala naprosto jiného významu, nejednalo se jen o několik hlásek poskládaných dohromady, tak jak to vnímají ostatní, pouzí laici. Právě příslušnost k lidskému druhu ho omezovala, nedávala mu dostatečnou dobu k tomu hledat a prozkoumávat ty

dokonalé mašinky, které nemohou a nemusejí trpět neduhy jako lidská tkáň.

Celý svůj život, jasně vymezený hranicemi – daty narození a úmrtí, pátral po způsobu, jak tento člověčí handicap překonat, aby mohl dál „žít“ se svými hodinami.

Stařec a předškoláček vyšli ven, zavřeli dveře malého bytu, který jako by paradoxně ustrnul v čase. Kromě rotace hodin se zde nic nepohnulo, paprsky slunce dopadající z okna prosvětlovaly stojatý vzduch. V pracovně se na stole i na policích všude povalovaly titěrné součástky – pružinky, kolečka, ručičky, ciferníčky a také nástroje pro jemnou práci s nimi. Kousek vedle pak, na hedvábném polštářku ležely hotové plody mistrovny práce, vyrovnané v řadě jako čestná stráž.

Jen neutuchající cvrkot a tikání všech přístrojů, jejichž hlasy se na-vzájem prolínaly v rytmickou hru na bubny, dodávaly místu jiskru života.

„Dědečku! Ale tudy se přece nejde na hřiště! Zase jsi mě vzal jinam!“ duplo si otrávené vnuče.

„Teď to neumíš pořádně docenit... Ale časem –“ zarazil se uprostřed věty. Snad aby zrovna sám ušetřil tu trochu času, co mu ještě zbývala.

„Vidíš? Tohle je orloj, toto je vrchol umělecké práce.“

Možná ani nepromlouval ke svému potomstvu, jako spíš vzdával poctu umu svých předchůdců.

„Umění? To jsou přece obrazy, ne? Lidi a zvířátka, stromy a tak...“

„Cožpak to taky není bytost?!“ Hodinář se rozohnil nad nezájmem a nečteností mládí.

„Podívej se, tak například takový ciferník. Díváš se raději do vrásčité tváře starce, která zrcadlí léta tvrdé práce?“ Hbitě se sehnul, až překvapivě rychle, vzhledem ke své nízké pohyblivosti, aby dítěti zblízka upřeně pohlédl do tváře. Děcko s úlekem ustoupilo dozadu, možná by i uteklo, kdyby jej nedržel za ruku.

„Anebo spíš přejedeš pohledem přes hladkou tvář hodin, které navzdory času nikdy nezestárnou?“

Vnuče zíralo na desku orloje, aby v ní úpěnlivě hledalo obraz lidské tváře.

„A co třeba přesýpací hodiny, no? To je jen dokonalejší verze linií ženského těla...“

Hodinář se ponořil do vzpomínek, ale těžko říct, zda upíral svou mysl k lidské pokožce či ke sklu. Tento výjev však u mladšího z dvojice zůstal nepochopen.

„Anebo sluneční hodiny. Říká se, že tomu, co nemá stín, nemůžeš věřit. Stín, to je náš dvojník, od úsvitu do stmívání. Jak stín během dne roste, prodlužuje se a pak zas zaniká, ti prozradí, jaká je právě denní doba... To je přece zázrak,“ rozplýval se hodinář.

„A ty, čím ty chceš být, až vyrosteš? Přemýšlíš o tom vůbec někdy? Hleď!“ Pousmál se na dítě, které se očividně velice hluboce zamyslelo nad svým budoucím směřováním.

„Já?“ zeptalo se vnučátko, jako by se ujist'ovalo, že je otázka skutečně směřovaná na něj.

„Já nevím... Ještě. Časem snad budu vědět. Možná hodinář... No a možná taky ne. To se pozná později.“ Stařec nevěděl, co si o tom má myslet, zda se jedná o lichotku a rýsuje se mu malý uředník anebo jestli pro něj vážně nikdo nenašel pochopení. Zatím žádný z těch jemu blízkých nikdy neprojevil náznak nadšení pro jeho věc. Přesto však nebyl s to opustit svůj tikající svět, aby se ostatním přiblížil, snad v naději, že časem se najde alespoň jediný člověk, který by s ním soucítit. Anebo jen slepě pokračoval, přičemž v hloubi věděl, že nemá cenu čekat, až se objeví nějaký soupeřník?

„Pojď, už se radši vrátíme.“ Navrhl nakonec.

Sem... tam... sem... a tam. Stop.

„Co to děláš?! To nesmíš! Na to kyvadlo nesahej!“

Následoval křik, pláč a výprask.

„Ale jdi, za chvíli tě to přebolí. Chce to jen čas.“

Taková útěcha se však roztrpčenému trucujícímu uzlíčku v koutě nezdála dostatečná. Spíš naopak.

„Čas je nejlepší lék, na všechno... Zároveň je to ale nejkrutější druh léčby. Tuhle prostě nemůžeš urychlit... Víš, nesmíš narušit chod kyvadla. Každý kvy udává čas, udává dobu, je to rytmus... jako střídání dne a noci. Narušit tok času je jako narušit řád světa. Hodiny jsou jediná jistota. Nikdy nelžou, protože své slovo nikdy nemohou vzít zpět. Vždy krácejí jen dopředu.“ To byla jeho filosofie, jeho krédo. Tomu věřil a tím žil.

Mistr se po chvíli vyrušení vrátil k práci, ke svému velkolepému dílu, vměstnanému v malém pouzdře hodinek. Vytvářel totiž svůj odkaz, který měl za úkol ho nést v čase dál, jako jeho osobní „stroj času“, pomník jeho života, jenž sloužil jako cílová páska. Zároveň ale práce sama na výtvoru ho naplňovala jako ještě nic předtím.

Jaká škoda, že ho to nenapadlo dřív, až teď, na sklonku stáří, toto přece hledal, do tohoto investoval svůj drahocenný čas, to jediné mělo smysl. Anebo ne? Měl se snad věnovat něčemu jinému... nebo někomu?

Výčitka se ale za pár okamžiků ztratila mezi zuby koleček, polapená v propasti, odkud už se zřejmě nikdy nevynoří.

Práce šla dál. Každé součástce propůjčil část sebe. Všechno do sebe zatím bezchybně zapadalo, tvořilo živý organismus.

„Přečteš mi něco před spaním, dědečku?“ Po čase už hněv z dítěte opadl. Hodinář otevřel knihu a spustil. Po chvíli, kdy vnuče dorazilo na břeh polospánku, mistr ukončil předčítání:

„Alespoň úsměv, když na slůvko nezbude čas. Alespoň nepatrný pohyb hlavou. Cokoli, jen ne lhostejnost...“ Na chvíli se odmlčel.

„Tak to má být, jen ne lhostejnost.“ Přitakal knize.

Na druhý den ráno hodinář odešel ven, na pravidelné obchůzky a zvědavé

mládě, které zůstalo v časech zapomenuté místnosti zcela samo, si nechalo ujít jedinečnou příležitost prozkoumávat.

Všude se blýskaly kovové drobnůstky a všechny se mu tolik líbily. Kéž by si s nimi mohlo hrát. Byly jako díly miniaturní stavebnice. Uprostřed stolu se skvělo mistrovo nejlepší dílo. Zatím sice jen v podobě „vnitřností“. Nejkrásnější a nejzáhadnější se mu však zdála malá ozubená kolečka, která vše svým leskem korunovala. Přímou sváděla nenechavé prstíky.

Ten den marně čekalo děťátko na návrat dědečka. Tikot jeho srdce utichl. Jeho hodiny se zastavily. Čas vypršel.

Vnoučátko si hrálo na pískovišti, stavělo hrad se spoustou věží.

„Slyšela jsi to? Prý zástava srdce.“ Postarší dámy na lavičce poblíž si šuš-kaly.

„Ale už na to asi měl věk.“

„A prý se rozbil orloj, něco se tam porouchalo. Nějaké pružiny, kolečka či co...“

„No, snad to brzy opraví, je to chlouba města, byla by to ostuda.“

Dítě se blížilo k dokončení stavby. Možná se jednalo o jakýsi pietní obřad, jelikož pracovalo s hlubokou vážností, pro dítě až nezvyklou. Do špičky nejvyšší z věžiček nakonec zapíchlo, místo vlaječky, malé lesklé ozubené kolečko. Připomínalo mu malou korunu.

Vztyčilo se nad hrad, ruce v bok, a s vítězoslavným výrazem si prohlíželo své dílo, ačkoliv bylo tak pomíjivé, jen z písku. Pak, jako by rituál byl dokončen, otočilo se a nyní již s typicky dětským elánem se rozběhlo k matce.

„A teď pojedeme za druhým dědečkem?“ zeptalo se, bez zjevných známek smutku.

Skoro by se zdálo, že až lhostejně.

Domínik Andreska

Hodiny (1. Putování za grálem)

Měla přijet vlakem ve čtyři.

Nádražní hodiny odbíjely poledne a on seděl na lavičce a vzpomínal.

Vzpomínal na den, kdy se prvně potkali. Viděl chlapce v obnošeném svetru po starším bratrovi a holčičku s blondatými, střapatými copy. Bylo studené ráno a on na ni hleděl jako na zjevení, na vílu, která vystoupila z požatého pole, slámový věneček ve vlasech. Jak na ni zavolal a ona utekla a vylezla na strom a házela po něm jablka. Mířila dobře.

Vzpomínal na den, kdy spolu měli první schůzku. Viděl nesmělého oktavána, který koktal a kroutil se v příliš těsném saku, a dívku rostoucí do krásy

nadpozemského stříhu. Jak ji vyzvedl před dívčím gymnáziem a jak spolu šli do parku. Slyšel zpívat ptáky a cítil pučet stromy v lehkém dešti. Viděl jejich první polibek, orámovaný diskretním obloukem duhy. Vzpomínal.

A nádražní hodiny odbily jednu.

Vzpomínal, jak spolu chodili městem a drželi se za ruce. Jak je honil strážník, když působili veřejné pohoršení před cukrárnou. Jak jí psal básně a ona se smála a on si myslel, že těm básním, a ona se přitom smála jeho úděsnému přednesu. Jak ty básně poslala do časopisu a jemu otiskli jeho první básnickou sbírku, s věnováním „pro Ni“.

Vzpomínal na den, kdy se brali. Jak za peníze za tu sbírku koupil prsten a oblek, ale na kravatu už mu nevyšlo a musel si ji půjčit. Jak ji v kleče žádal o ruku a ona se smála a v očích měla radost. Jak se jí v jeho přítomnosti snažila ten „hloupý, nesmyslný nápad“ vymluvit jeho nastávající tchýně. Jak se tomu smáli, když procházeli špalírem hostů k oddávajícímu. Jak se smáli zlatému řetězu, který měl oddávající na krku. Jak se nakonec smáli úplně všemu. Vzpomínal.

A nádražní hodiny odbily druhou.

Vzpomínal na den, kdy se stěhovali do hlavního města. Na stísněný byt, kde si nemohl zvyknout, a ona asi taky ne, i když to nikdy neřekla. Jak spolu chodili na plesy a do kavárny. On s přáteli u espresa rozebíral Fausta a ona se točila při polce v záři křišťálových lustrů. Jak číral glosy v novinách a ona pracovala na poště, princezna mezi razítky a známkami. Jak tehdy oba byli tak šťastní.

Vzpomínal, jak se začali jeden druhému vzdalovat. Jak ho přestaly bavit bolavé nohy a probdělé noci. Jak viděl v jejich očích smutek, když odpoledne odcházel do kavárny. Jak už za ní nechodil na poštu a šel místo toho do vinárny nebo do redakce. Jak už jí nepsal básně a radši psal fejetony do novin. Jak se začal děsit návratů domů, protože se bál, že ji tam jednou nenajde. Vzpomínal.

A nádražní hodiny odbily třetí.

Vzpomínal na den, kdy se rozešli. Jak seděl u okna a tupě zíral na fiakry a ona stála u dveří, vlasy jako svatozář, Nemesis spravedlivého hněvu, a křičela. Jak se ani nesnažil omluvit něco, co omluvit nejde, a jen útrpně sledoval, jak si mezi věci skládá i slzy. Jak za ní práskly dveře a jemu zůstal prázdný byt a ještě prázdnější duše. Jak se potom šel opít.

Vzpomínal na dny potom. Na řadu dní, které se slily dohromady jako řeka Acheron, podsvětí řeka smutku. Jak svou bolest a lítost vložil do básní pro ni. Jak se kál a doufal, že se vrátí. Ale ona se nevrátila.

Vzpomínal, jak se konečně rozhodl vydat za ní. Jak jel zpátky do rodného města. Doma ji nenašel, prý pracuje ve městě a vrací se až odpoledne. Vrátil se na nádraží a čekal, zaplaven vzpomínkami.

V dále zahvízdala lokomotiva.

A nádražní hodiny odbily čtvrtou.

Šimon Bierhanzl

Cokoli, jen ne lhostejnost... fiktivní deník

(4. – úryvek z Bulgakova)

Již dlouho jsem v sobě nepocítil takovou naději. Doslova cítím, jak řetězy, které až doteď obepínaly moje tělo tak, že jsem sotva mohl dýchat, pomalu povolují. Stále sice vnímám jejich nepříjemný chlad na svém těle, ale představa toho okamžiku, kdy se budu moci poprvé zhluboka nadechnout, je již teď tak osvobozující. Moje radost je o to větší, že ji nezakouším sám. Naopak ji se mnou sdílí mnoho dalších. Strach, který až doteď ovládal téměř každého z nás, ustoupil, a tak pozoruji, jak lidé postupně vylézají ze svých nor. Z nor, které pro ně sice představovaly bezpečí, bylo to však bezpečí za příliš vysokou cenu. Teď už jsme v tom všichni společně. Cesta zpět je pro mě nepředstavitelná. Víím, že to zní poněkud pateticky, ale opravdu mezi námi cítím sounáležitost, bratrství. Máme totiž společný cíl. Ideály jsme nikdy neztratili, ale nyní máme všichni opět odvahu a hlavně odhodlání za ně bojovat.

Po dlouhé zimě plně umírání přichází jaro plně života.

To, co se stalo, je tragédie, ale nemohli jsme to ovlivnit a už je to minulostí. Horší však je, co se děje nebo spíše neděje teď. Vůbec tomu nerozumím. Byli jsme tak silní, tak odhodlaní. Společně jsme mohli dokázat mnoho. Kde je ale teď to bratrství, ten velký kolektivní duch? To jsou všichni takoví zbabělci nebo to byla od začátku jenom iluze? Možná dokonce jen moje iluze? Ne, s tím nechci ani nemohu souhlasit. Řetězy, jejichž sevření se pomalu uvolňovalo, se mi teď zařezávají do těla s mnohem větší intenzitou a pálí, pálí, jako by byly rozžhavené. Copak to necítí i ostatní?

Jedno víím jistě: Takhle žít nemohu. Neztrácím však naději. Stále doufám nebo spíše věřím, že se opět probudíme, že se znovu vzpamatujeme z otupělosti, která se na nás stahuje jako těžká černá mračna. Já jsem svůj postoj nezměnil. Jsem stále odhodlán bojovat a přísahám, že vytrvám až do konce. Sám toho však moc nezmůžu.

Uplynulo už tolik času a nestalo se nic, vůbec nic. Ne, vlastně se něco změnilo. Život se vrátil do starých kolejí. Co je to však za život? Dá se tomu vůbec říkat život?

Zdá se mi, že vzduch ztěžkl. Když vyjdu ven na ulici, jako bych se dusil. Já ale chci žít! Tak moc bych chtěl. Dovolávám se jenom přirozenosti. Copak jsem jiný než ostatní? Ale v čem?

Zmýlil jsem se v nich. Nevytrvali. Vždycky si zvykali, zvyknou si i teď. Jsou lhostejní. Nechci je za to odsuzovat, ale sám takový být nemůžu. Dlouho jsem nevěděl, co dál, ale teď už mám jasno. Pečlivě jsem zvážil všechny možnosti a nenašel jiné východisko.

Všechno už mám připravené. Teď už jen zbývá vybrat místo a čas. Víím, že se to budou snažit všemožně ututlat. Musí to proto vidět co nejvíce lidí přímo na místě. Věřím, že se to pak mezi lidmi rychle rozšíří. Jestli vše vyjde tak, jak má,

určitě se mě budou také snažit prohlásit za blázna. Proto je důležité, aby se našel můj dopis a byl co nejdříve zveřejněn. Pak nebudou pochybnosti možné.

Vnímám teď, kdy už mi zbývá jen několik dní, svět úplně jinak. Občas mě přepadá strašlivá nejistota. Co když se nenajde dopis? Co když to vůbec nic nezmění? V takových chvílích se mi dělá fyzicky nevolno. Začínám mít také strach z bolesti.

Troubení aut, spousta zamračených pánů v baloňácích a s kuffíkem, několik žen s kočárkem, sem tam ruku v ruce korzující zamilovaný pár a výrostci pobíhající kolem s koženými brašnami na zádech. Někdo do práce, někdo z práce, někdo jen tak – na procházce. Obyčejný den na náměstí v šedi jednoho velkoměsta. Vše najednou strne.

Doľů po schodech od muzea běží hořící mladík.

Je to pochodeň, která jim v budoucnu posvítí na cestu ke svobodě.

Kristýna Drápalová

Bratříčku... (1. Putování za Grálem)

Inspirováno M. Nevrlým

Opustils' již, můj křišťálový bratříčku, zahradu dětského snění. Sáhls' po klice těžké, kované, letitým klíčem zarachotil a teď stojíš, ještě čistý, volný a svobodný, na prahu rozhodování. Kam jít, nevíš, bratříčku, kam směřovat své kroky? Slunce máš ještě v zádech, krajina je širá, cest nepočítaně. Každá láká, srdce rozechvívá, při pouhém pomyslení hraje na jazyku symfonií sladkých příchutí. Jak je krásné, můj dlouhonohý bratříčku, rozvažovat tak, jako smíš ty!

Můžeš si užívat. Kolik rozmanitých dobrodružství nabízí celičkový svět! Kolik chutí! Kolik hustohřívých dívek se toulá po cestách! A každá překrásná. Mnoho smyslných nocí můžeš navléknout na náhrdelník svého mládí. Nedělej to ale, můj rozkošný bratříčku. Smyslu bys nenalezl.

Můžeš se připoutat k jedné. Obývat jeden domov, mít jedno zaměstnání. Plodit děti a vychovávat je. Cesta klidná, užitečná. Tep divokého srdce zpomalující. Jen se neuzavírej do svého světa – ten skutečný je široký a rozmanitý, potřebuje tvou ruku ke své nápravě!

Můžeš začít milovat knihy. Voňavé, na dlani silné i tenké, několikastránkové jednohubky. Spoustu moudrostí se v nich dá nalézt! Stát se akademikem. Ohromná cesta. Důležitá. Nebezpečná však – sklouzneš k pouhému sbírání vědomostí, k jejich třídění do přehledných políček – celé knihovny můžeš mít! – a všechno nazmar. Marnost, nežiješ-li je, nesrovnáváš se svým životem, nenecháš-li je skrze sebe proudit k pomoci druhým. Nezavírej se, můj drahý bratříčku, do samoty s knihami.

Chci ti, povídat o jiné cestě, bratříčku. O cestě, co rozdírání chodidla a drásá srdce. O cestě klidného spočinutí. O cestě s cílem v nedohlednu, přesto té jediné smysluplné. O cestě nejvznešenější, o cestě nejkrásnější,

O Pravdě, jež je výzvou k nápravě všech věcí. Za tou se vydej, můj ohebný bratříčku, jen za ní.

Ale kdo jsem já, abych ti radil! V ústa teď беру slova větší, než se tam vejdou. Však za to také pár ran schytám. Moudřejší měli by tě opracovávat, ne já, s rukama nemotornýma a nezkušenýma – vždyť i já mám ještě slunce v zádech, přes svůj stín často nedohlédnou. Mohu snad jen v pokoře doufat, že slova zralých a znalejších padla u mě na úrodnou půdu, že se v plevel nezvrátila a ke kráse a pro dobro budou vzkvétat.

Chodilo mnoho po této zemi, co vědělo lépe. Lidí vidoucích, lidí správných. Jejich příběhy, můj čerstvoučký bratříčku, vyhledávej! Vyzobávej je jako zrníčka z hromad plev, zachytávej je a navazuj na ně nitky svého života.

První z nich, Sokrates. Filosof athénský. On a jeho žák Platón – již před více než dvěma a půl tisíciletími žili dva muži – a oni opravdu žili – co vyslovili téměř vše krásné, téměř vše závažné.

Ježíš Kristus. Člověk, který přišel a napravoval. Dravému lidu řekl „Milujte se“ a vše podložil svým životem. Stejně jako Sokrates, i on pro Pravdu zemřel.

A mnoho dalších.

Na nich stojí, bratříčku, civilizace, z které pocházíš. Z jejich tradice, z tradice Hebrejů, Římanů a křesťanů, vychází kultura kontinentu, který došel nejdále. V jeho základech je stále se navracející otázka, co je správné. Co je to pravdivé, co je to správné pro danou situaci. Evropskou historií se vine mnoho odchylek, ale i mnoho opětovných návratů k tomu, co se zdá být tím pravým.

I my žijeme v odchylce, můj smutný bratříčku. Na věčnou otázku jsme zapomněli, do budoucnosti nehledíme, společný cíl nám chybí. Pravda a láska jsou pro nás směšnými výkřiky minulosti, prázdnými slovy. Žijeme v malé době. Ty se však, heboučký bratříčku, neboj uměřeného patosu a velkých věcí. Pokora i hrdost jsou dobré, správně tě povedou.

Náročná je cesta života v Pravě. Bolí. Pálí. Hlavu nesložíš. Ran utržíš pěknou řádku, nechápavých pohledů. Přesto nedělej nic, co by zamezovalo projevům pravdy v našem světě. Staň se zrcadlem, co jí bude odrážet do širokého okolí.

Začni tím, že budeš pravdivý i v maličkostech. To bývá nejtěžší. Jen malý ústupek, malinkatý, droboučká lež, nevinná – a jsi lapen! Scházíš z cesty. Odtud však snad ještě vede cesta zpět, nevím, vždyť já sám do knihy svého svědomí zapisuji jedno setkání za druhým! Úkol je to přetěžký, můj pohodlný bratříčku. Láme záda a tíží, tíží. Někteří však obstojí – a ti pak létají ke slunci – i naši krajané! Karel Čapek, vždy přímý a ptající se. Jan Patočka, pevný a vnitřně soudržný. Oba jsme je, můj český bratříčku, oba jsme je zabil.

Ne všichni se k této cestě odváží. Velmi málo jich, pramálo. Kéž tě to však neodradí, můj nadějeplný bratříčku!

Cesta k Pravě vyžaduje člověka celého, z jednoho kusu. Neštěp se na více částí – mohly by jít proti sobě. Jednu neuhlídáš a ke dnu tě stáhne celého. Trpký to konec. Svou sílu věnuj Pravdě celou, můj roztěkaný bratříčku. Polovičatý nedojdeš.

Cesta k Pravdě vyžaduje člověka statečného. S mocnými budeš vždy ve sporu. Jim ale nebudeš za nic odpovídat, jim ne: Poslední autoritou nechť ti je Pravda sama.

Cesta k Pravdě vyžaduje člověka živého. Mnoho lidí chodí po stezkách našeho světa, žije však málokterý. Život je více než biologický proces, můj tepající bratříčku. Život je nesamozřejmý. V žilách ti proudí milionyrvinek, dýcháš horkým dechem – a stejně nežiješ. Teprve až když začneš přivazovat nitky svého života k minulosti – nejen ke své vlastní, ale i k cizí, z které je možno mnoho se naučit a osvojit si – teprve pak počínáš žít.

Ani to ale není dost: Nitky musíš vázat i k budoucnosti, k mlhám v dálce před tebou. Napni zrak, vždyť mnohé obrysy lze rozpoznat již v tomto okamžiku. Snaž se vidět, snaž se rozlišovat. Je na tobě, co s nimi uděláš: Tvá budoucnost není prázdná, ale není ani kamenná. Můžeš ji nahlížet, smíš ji měnit. Už dnes za ni máš zodpovědnost, ať bude jakákoliv.

Proto neposlouchej ty, kteří říkají, že máš žít jen pro přirozenost, můj velkooký bratříčku. Do pekla tě vedou.

Přesto se uč využívat každý z okamžiků, které ti tvůj křehký život nabízí. Na žádný nezapomeň – ten, co ti jednou unikne, ti již nikdo nevrátí, za tisíc papírových zlatek ho nedostaneš zpět!

Z plna hrdla žij, bratříčku, do posledního malíčku nech se rozechvívat!

Neboť kdo ztratí schopnost dojetí, po cestě Pravdy jít nemůže. Neboť kdo ztratí schopnost úžasu, po cestě Pravdy jít nemůže.

Pro vztah s Pravdou je třeba bystrých smyslů, otevřené mysli a cituplného srdce. Miluj, můj vybíravý bratříčku, krásu, neboť ona je projevem Pravdy v našem světě. Miluj sluneční svit zalévající hluboká zelená údolí, Miluj buky, něžné a vysoké krále stromů. Miluj světlo procházející vysokými okny dávných chrámů a tančící po kamenných stěnách. Miluj tóny smyčců v symfoniích slavných mistrů, neboť to vše tě Pravdě přibližuje.

Nejvíce ale miluj krásu v druhých. Nelze kráčet po cestě Pravdy v osamění. Nelze napravovat svět bez lásky. Nelze poznat své vlastní nedostatky, oddělující tě od Pravdy, bez laskavého a zkoumavého oka přítelova.

Stráž se uzavřeností a osamělostí, můj milovaný bratříčku.

I kdybys dostal všem nárokům, i kdybys celou duší toužil po Pravdě, i kdybys celý život putoval – stejně mít Pravdu nebudeš. Žádná tvá Pravda nikdy nebude existovat, nemůže totiž nikomu přitít.

Krutý úděl toužícího.

Čím déle však půjdeš, tím větší budeš mít zodpovědnost. Břemeno vědoucích. Povinnost odpovídat na otázky, které ti kdokoliv a cokoliv může položit ohledně tvého chování!

Ptáš se, můj přešťastný bratříčku, má-li ta cesta smysl?

Neumím, nejdražší bratříčku, odpovědět jinak, než: Má.

Vydání první
Copyright © Kolektiv autorů oktávy A, AG Praha, 2010
All rights reserved.